

Pintér Lajos

Négy bagatell

1.

A dolog valamikor 1972 táján történt, tehát 40 évvel ezelőtt. Tinédzser voltam még, tizenéves az ELTE bölcsészkarán.

Már másodéves koromban felvettem Koczkás Sándor speckollját a mai magyar irodalomról. Érdeklődtem is, természetesen, a kortárs irodalom iránt, de ezen felül Koczkás tanár úr még az egyetemi „önképzőkör” vezetője is volt.

Az önképző kört tegyem erősen idézőjelbe, hiszen lelkes és önálló alkotók voltunk, bár pályakezdők, nem igényeltünk semmiféle intézményesített íróképzést. Viszont elindítottuk a *Jelenlét* című egyetemi folyóiratot.

Nagy Gazsi, aki szeretett játszani a szavakkal, Koczkásról azt írta, hogy ott áll „kockás, kockázatos ingben”. Lehet, hogy tényleg kockázatos feladat volt egy ilyen forrongó egyetemi folyóiratot felügyelni.

De nem erről szeretnék írni, hanem a speckollról. Egyik első alkalommal Nagy László hosszúverseiről volt szó. A tanár úr jelezte, hogy e versek nemcsak tartalmi szépségükkel érdekesek, hanem formai újítást is jelentenek a magyar irodalomban.

Jelentkeztem, szót kértem. Erre mód nyílt, hiszen az ilyen speciális kollégiumoknak úgyis működési módja a társalgás, a közös beszéd.

Szót kértem és elmondtam, hogy véleményem szerint Nagy László nem megteremti ezt a versformát, a hosszúverset. Inkább megújítja, hiszen például Petőfi Sándor *Apostolokja* is hosszúvers.

Koczkás rácsapott szavaimra. „Az Apostolok az a kocsma, ahol Lajos, maga iszik, a Petőfi-vers címe viszont *Az apostol*.”

Mondjam, hogy röstelltem a dolgot. Inkább oldottan nevettünk. Nem sokat ittam én az Apostolokban, ami tényleg ott volt az egyetem közelében, a Váci utcára nyíló mellékutcában, annyiszor viszont elmentem előtte, hogy egy nyelvbtlás erejéig megragadjon képzeletemben.

2.

1976-ban kerültem a *Forráshoz*. A dolog néhány évvel később történhetett, a hetvenes évek végén.

Jékely Zoltán akkor megajándékozott bennünket néhány nagy erejű, késői novellájával, egyszóval szerzőnk lett. Az alábbi történetből úgy tetszhet, hogy meg is kedvelt bennünket.

Forrás-est volt Pesten, a helyre már nem emlékszem, csak arra, hogy szép számú közönség volt, s a közönség soraiban ott ült Kovács Pista is, az akkor fiatal költő.

Ülhetett volna a pulpituson is, hiszen akkoriban a *Forrás* vendégszerkesztőjeként nálunk is dolgozott.

Hatvani Dani, a főszerkesztő éppen szólásra emelkedett volna, hogy az estet elindítsa, de Kovács Pista hirtelen felugrott a közönség soraiból, és előresietett.

Mielőtt Dani szólni tudott volna, Pista emelkedett szólásra. Elővett táskájából egy üveg whiskyt, letette az ünnepi asztalra, és azt mondta: Ezt az üveg whiskyt pedig Jékely Zoltán küldi, szeretete jeléül, a *Forrás* szerkesztőségének.

Szó, ami szó: az estet követő otthoni értekezleten megittuk, és azóta is, ha Jékely-verset olvasok, vagy előveszem a költő öregkori prózáját, a számban érzek egy ízt, egy zamatot: az egy korty Jékely-whisky aromáját.

3.

Én már nem tudom, Vigh Tamással mikor is ismerkedtem meg. Nem tudom, olyan mintha időtlen idők óta ismertem volna, örök atyai barát.

Így vagyok Reich Károllyal, Kormossal, Schéner Mihállyal és másokkal is. Kormossal, Reichhel tudom, hogy ismerkedtünk meg, Schénert sem tudnám megmondani. Önzetlen, rokoni barátaim voltak, jobban szerettem őket, mint egy szegről-végről rokont. És ami fordítva is igaz: ők is jobban szerettek, mint egyik-másik rokon.

Vigh Tamás a kecskeméti Katona József-szobor szobrásza, mi így ismerjük. Modern szobrász, és ez nagyon fontos. Az ő Katona József-szobra már ötven éve készült, de még mindig korszerű, élő, eleven. Tehetségtelen kortársai szobrai pedig már megszületésük pillanatában lehetnek holtak.

Vigh Tamásról a sok közül most két emlékemet hadd mondok el. Városmajor utcai lakásában többször meglátogattam. Tudtam, hogy Nagy Lászlóval elválaszthatatlan barátok voltak, így többször szóba került köztünk a költő.

Egyszer Tamás elővett egy féltve őrzött kincsét. Hozta a bicebóca Nagy László botját. Amire jártában támaszkodott.

Azt hiszem, maga faragta meggyfa bot volt, hibátlan állású. A költőtől kapta, vagy megörökölte, már nem is tudom.

Egyszer Tamás üzent, hogy menjek el hozzá, vagy küldjek valakit magam helyett, egy nekem bizonyára kedves ajándékkal gondol rám.

Belém villant: nekem adja Nagy László botját.

De nem, egyik barátom ugrott fel hozzá, ő pedig egy kis Arany János-szobrocskát küldött, öklömnyi bronzot.

Más alkalommal pedig kecskeméti vendégek voltak nála. Kérdezte tőlük, hogy ismerik-e Pintér Lajost? Igen, igen. Mit gondolnak, József Attila-díjas-e? Nem tudták. Vigh Tamás csinálta az esedékes József Attila-díj érméjét, volt neki otthon belőle.

Kitüntetem József Attila-díjjal – mondta. Elviszitek neki az érmét? Elhozták, persze.

Évekkel korábban már 1983-ban József Attila-díjat kaptam, „hivatalosat”. Annak érméjét Borsos Miklós készítette. Polcomon őrzöm. De nem hivatalosan, vagy tizenöt évvel később, Vigh Tamás is kitüntetett, így lettem „kétszeres József Attila-díjas”, ahogy szoktam mondani tréfásan.

Mert Tamás is kitüntetett, ami a legtöbb: kitüntetett a figyelmével, szeretetével.

De ami igaz, az igaz: nekem Nagy László meggyfa botja is tetszik. Csak azt nem tudom, kinek a hátán táncoltassam?

4.

Ez a dolog pedig a 70-es évek elején esett meg. Egyetemista voltam még, és ha tehettem, eljártam a pesti irodalmi estekre. Sorra személyesen is megismerhettem kortárs irodalmunk nagyjait.

Ez az est épp a Kossuth Klubban volt, és úgynevezett „Életünk” est volt. A szombathelyi *Életünk* folyóirat bemutatkozó estje.

Örömmre Weöres Sándor is az est vendége volt, a folyóiratnak aligha szerzője, inkább mint ős-szombathelyit hívták meg tisztelegésül a rendezvényre.

El kell mondani, de hiszen köztudott is, hogy a merev szocializmus időszaka volt ez, a három T kultúrpolitikájának időszaka, ami azt jelentette, hogy kit tűrt, kit tiltott, kit támogatott a kultúrpolitika. Weörest például csak tűrte.

És természetesen az egypártrendszer időszaka, az MSZMP korlátlan egyeduralmáé. Akkor még tán az ellenzéki mozgalmak sem éledeztek.

Lement az irodalmi est. A végén a műsor vezetője megkérdezte, kissé szokványosan, hogy van-e valakinek kérdése. Meglepetésre egy fiatal jelentkezett. „Weöres Sándortól szeretném megkérdezni, hogy mi a véleménye a politikai költészetről?” – így hangzott a felvetése.

A politikailag elkötelezett költőknek, most neveket nem szeretnék mondani, volt egy bizonyos helyzeti előnye, a politikailag divatos témáknak előjoga, feltételezem, azt várta a kérdező, hogy ez ellen fog nyilvánosan berzenkedni Weöres.

Ehelyett sokáig gondolkodott, majd oly ismerős, vékony, nőies hangján, lassú beszéddel csak ennyit mondott: „Bármelyik pártba belépni meglehetősen kockázatos.” Részéről ezzel befejezte a választ, leült.

Te, Weöres azt hiszi, hogy több van! – fordultam a mellettem ülőhöz. Mármint azt hiszi, hogy több párt, hogy „bármelyikből” lehessen választani.

Lehet, hogy tényleg azt hitte.

Valójában nem érdekelte az egész. Jobban érdekelte egy kosár körte, egy kosár alma, annak íze, zamata, mint a körülötte álszenten vibráló világ. Jobban érdekelte, mélyebben érintette egy kosár alma, mint az ingatag világ hatalma.